

Strategische Samenwerkingsagenda Waterschap Hollandse Delta en Gemeente Goeree-Overflakkee

Overwegende dat:

- waterschap Hollandse Delta en de gemeente Goeree-Overflakkee samen willen werken aan een veilige, duurzame en toekomstbestendige leefomgeving binnen het gebied;
- grote maatschappelijke opgaven als droogte, hitte, extreme regenval, waterkwaliteit, zeespiegelstijging, zoetwaterbeschikbaarheid, energietransitie, grote bouwopgaven, leefbaarheid, mobiliteit, circulaire economie en biodiversiteit uitdagingen zijn die grensoverschrijdend en integraal zijn en daarmee een urgente aanleiding voor een intensievere en blijvende samenwerking;
- In dat kader de voorliggende strategische samenwerkingsagenda is opgesteld.

Spreken af:

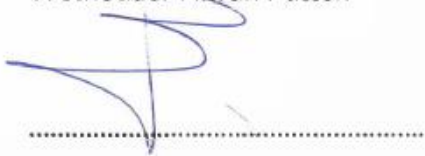
- samen te werken aan de ambitie, doelen en thema's zoals beschreven in deze Strategische Samenwerkingsagenda;
- aan de hand van deze Strategische Samenwerkingsagenda samen projecten te benoemen die bijdragen aan elkaars taken en opgaven;
- dat er een stuurgroep wordt geformeerd bestaande uit onder andere een wethouder van de gemeente Goeree-Overflakkee en een heemraad van waterschap Hollandse Delta.
- dat de gemeente een medewerker benoemt die de coördinerende rol op zich neemt rond de uitvoering van de Strategische Samenwerkingsagenda binnen de gemeente;
- dat het waterschap een medewerker benoemt die de coördinerende rol op zich neemt rond de uitvoering van de Strategische Samenwerkingsagenda binnen het waterschap.
- Dat de twee medewerkers gezamenlijk het kernteam vormen die de diverse projecten en acties aansturen en de stuurgroep voorbereiden.

Aldus ondertekening door partijen op d.d. 17 december te Middelharnis.

Namens waterschap Hollandse Delta
Heemraad F. van Oorschot

Namens gemeente Goeree-Overflakkee
Wethouder H. van Putten

Voorwoord

Samen staan we sterker. Zeker met het oog op de toekomst en de maatschappelijke opgaven waar we voor staan. We moeten elkaar vasthouden en de samenwerking intensiveren. Gezamenlijk werken we aan een toekomstbestendig veilig, leefbaar en aantrekkelijk Goeree-Overflakkee, waarmee we tevens bijdragen aan de toekomst van de Zuid-Hollandse delta.

Goeree-Overflakkee bestond vroeger uit verschillende eilandjes die van de zee zijn gewonnen. Waterveiligheid is daardoor een centraal thema op Goeree-Overflakkee. We willen voorkomen dat een watersnoodramp, zoals die van 1953, ooit nog voorkomt. Met het oog op klimaatverandering is het natuurlijk cruciaal dat er sterke duinen, dijken en kades zijn. Maar is het net zo belangrijk om gezamenlijk de juiste keuzes te maken voor de inrichting achter de waterkeringen. Waar kunnen we bijvoorbeeld het beste woningbouw realiseren en waar is het realiseren van extra waterberging nodig? En hoe kunnen we dat klimaat adaptief doen en combineren met natuur, energievraagstukken en recreatie?

Daarnaast is het zoute water nooit ver weg. De beschikbaarheid van voldoende zoetwater is daarmee een grote uitdaging. Het zoute water komt steeds meer landinwaarts. Nu al zijn er problemen met de verzilting op Goeree-Overflakkee in de hoek van Melissant en Herkingen. Het is een gezamenlijke opgave om zo efficiënt mogelijk met het schaarse zoete water om te gaan en te zorgen dat dit water ook van goede kwaliteit is.

Op veel thema's werken we al samen, maar er is veel ruimte om onze samenwerking verder te versterken. Dat is goed voor Goeree-Overflakkee, voor de samenwerking in de regio en om de stem van de Zuid-Hollandse delta goed hoorbaar te maken in alle opgaven die spelen en op ons afkomen. Door deze strategische samenwerkingsagenda te ondertekenen laten we zien dat we dit belangrijk vinden en gezamenlijk willen werken aan een toekomstbestendig Goeree-Overflakkee met een fijn woon- en leefklimaat.

Samenvatting

Ambitie	Robuust, duurzaam en klimaatbestendig watersysteem en het verhogen van de kwaliteit van de leefomgeving				
Uitgangspunt	Water en bodem zijn het uitgangspunt				
Doelen	Verbeteren waterkwaliteit	Terugdringen van klimaatverandering (duurzaamheid)	Meegroeien met klimaatverandering	Verhogen kwaliteit leefomgeving	Behoud zoetwaterbeschikbaarheid
Maatschappelijke opgaven	Zuid-Hollands Programma Landelijk Gebied				
	Ruimtelijke Puzzel				
	Nationaal Deltaprogramma				
	Strategische Samenwerking Zuid-Hollandse Delta (Regio Deal)				
	Waterbewustzijn en communicatie				
Speerpunten	<i>Stem van de Zuid-Hollandse delta</i>	We zetten ons binnen de regio, de provincie en daarbuiten samen in voor onze gezamenlijke belangen			
	<i>Zoetwaterbeschikbaarheid</i>	Zoetwaterbeschikbaarheid op het eiland is de inzet voor de toekomst Langetermijnvisie op verzilting voor het eiland.			
	<i>Waterkwaliteit</i>	We zetten ons samen in voor de verbetering van de waterkwaliteit van het oppervlaktewater			
	<i>Biodiversiteit en groen</i>	Bij beheer houden we rekening met de flora en fauna			
		We zetten ons in voor meer en kwalitatiever (meer biodivers) groen in bebouwd gebied en passen dit ook toe buiten de bebouwde kom			
	<i>Klimaatverandering en -adaptatie</i>	We houden rekening met het veranderende klimaat in de openbare ruimte en bij nieuwe bouwprojecten en andere gebiedsontwikkelingen.			
		We zetten in op waterbewustzijn bij de inwoners en ondernemers			
		Doel is om hemelwater zoveel mogelijk af te koppelen en vast te houden in het gebied			
		We passen ons watersysteem nu al aan op het klimaat van 2050 en verder om wateroverlast te beperken			
	<i>Crisisbeheersing</i>	Om de klimaatverandering terug te dringen richten we ons op minder gebruik en hergebruik van grondstoffen, duurzaam opdrachtgeverschap en emissieloos werken			
		We zetten in op een verbeterde samenwerking op het vlak van crisisbeheersing en waterveiligheid, zowel ambtelijk als bestuurlijk			
	<i>Fysieke leefomgeving</i>	We betrekken elkaar vanaf het begin bij nieuwe (gebieds)ontwikkelingen.			
		We zorgen voor veilige en goed onderhouden wegen met ruimte voor duurzame mobiliteit en duurzaam onderhoud			
		Waar mogelijk zetten we in op meervoudig ruimtegebruik, bijvoorbeeld bij waterkeringen			
		We streven bij beheer naar een eenduidige aanpak en stemmen de werkzaamheden waar nodig of mogelijk op elkaar af en houden openbaar gebied in voldoende goede staat			

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
Samenvatting	3
Inhoudsopgave	4
1 Inleiding	7
2 Ambitie	7
3 Doelen	9
.....	10
4 Water en Bodem zijn het uitgangspunt	11
5 Samenwerking	11
5.1 Overlegstructuur	11
6 Maatschappelijke opgaven	13
6.1 Zuid-Hollands Programma Landelijk Gebied (ZH-PLG) .	13
6.2 Ruimtelijke Puzzel.....	13
6.3 Nationaal Deltaprogramma	13
6.4 Strategische samenwerking Zuid-Hollandse Delta (Regio Deal).....	15
6.5 Waterbewustzijn en communicatie.....	15
.....	16
7 Waterbeschikbaarheid	17
7.1 Hoofdwatersysteem.....	17
7.2 Zoetwaterbeschikbaarheid.....	17
7.3 Verzilting.....	17
8 Verbeteren waterkwaliteit	19

8.1 Verwerking regen- en afvalwater (waterketen)	19	12 Kwaliteit leefomgeving	27
8.2 KRW doelen.....	19	12.1 Klimaatadaptatie	27
8.3 Biodivers beheer watergangen.....	19	12.2 Beperken hittestress.....	27
8.4 Gewasbeschermingsmiddelen	20	12.3 Klimaatbestendig bouwen	27
8.5 Nutriënten.....	20	12.4 Betere openbare ruimte, meer en beter groen	27
21		12.5 Wegen	27
9 Biodiversiteit	22	12.6 Vaarwegen en havens	28
11 Waterveiligheid en crisisbeheersing	24	12.7 Vergroten meervoudig gebruik waterkeringen en voorland	28
11.1 Meerlaagse veiligheid.....	24	12.8 Cultuurhistorisch erfgoed	28
11.2 Beperken kans op overstromingen door voldoende hoge en sterke dijken.....	24	13.1 Terugdringen en hergebruik grondstoffen	30
11.3 Gevolg beperking bij overstromingen via ruimtelijke inrichting	24	13.2 Duurzame energie en emissieloos werken in de regio.....	30
11.4 Gevolg beperking bij overstromingen via crisisbeheersing	25	14 Beheer en onderhoud	30
11.5 Zelfredzaamheid en risicocommunicatie	25	Bronnen	31

1 Inleiding

2 Ambitie

1 Inleiding

Waterschap Hollandse Delta (hierna: Hollandse Delta), gemeente Goeree-Overflakkee (hierna: Goeree-Overflakkee) hebben in deze Strategische Samenwerkingsagenda beschreven welke ambities, doelen en thema's we in de komende jaren gezamenlijk willen oppakken. Dit werken we verder uit in een uitvoeringsagenda. Uiteraard werken Hollandse Delta en Goeree-Overflakkee al jaren samen aan uiteenlopende activiteiten, die zijn samen te vatten op de onderwerpen: beheer en onderhoud, recreatie, waterkwantiteit, - kwaliteit, - veiligheid en -overlast. Een voorbeeld hiervan is de sectorale overeenkomsten in de afvalwaterketen.

Er zijn 11 gemeenten die binnen het beheergebied van Hollandse Delta liggen; Voorne aan Zee, Hoeksche Waard, Nissewaard, Hendrik-Ido-Ambacht, Zwijndrecht, Dordrecht, Ridderkerk, Barendrecht, Albrandswaard, Rotterdam en Goeree-Overflakkee. Hoewel het één van de 11 is, beslaat Goeree-Overflakkee bijna 40% van het beheergebied. In deze Strategische Samenwerkingsagenda worden de belangrijkste onderwerpen die Goeree-Overflakkee en Hollandse Delta beiden belangrijk vinden benoemd en beschreven. Hiermee wordt bestuurlijk onderschreven waaraan de komende jaren gewerkt wordt. Daarnaast worden ook overkoepelende opgaven benoemd, zoals de samenwerkingsovereenkomst Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA). In de Strategische Samenwerkingsagenda worden afspraken bij elkaar gebracht om zo een integrale afweging te kunnen maken.

2 Ambitie

Hollandse Delta en Goeree-Overflakkee willen samen werken aan een veilig, leefbaar en aantrekkelijk gebied. Uitdagingen zoals droogte, hitte, extreme regenval, waterkwaliteit, zoetwaterbeschikbaarheid, zeespiegelstijging, energietransitie, grote bouwopgaven, leefbaarheid, mobiliteit, circulaire economie, voedselproductie en biodiversiteit vereisen een goede samenwerking. De ambitie is om gezamenlijk te werken aan een robuust, duurzaam en klimaatbestendig watersysteem en de kwaliteit van de leefomgeving te verhogen. Dit wordt ingevuld door een gezamenlijke projectenlijst die in co-creatie wordt opgesteld.

3 Doelen

3 Doelen

Om de ambities te realiseren zijn de volgende doelen opgesteld voor de lange termijn (2050):

- 1) het verbeteren van de waterkwaliteit;
- 2) terugdringen van klimaatverandering (duurzaamheid);
- 3) meegroeien met klimaatverandering;
- 4) verhogen kwaliteit leefomgeving;
- 5) behoud zoetwaterbeschikbaarheid.

Het verbeteren van de waterkwaliteit

Hollandse Delta streeft samen met Goeree-Overflakkee naar voldoende zoet en schoon water dat bruist van leven. Een goede waterkwaliteit zorgt voor een fijn leefklimaat, gezond zwemwater, goede biodiversiteit en nog vele andere ecosysteemdiensten. Daarnaast is een goede waterkwaliteit ook van groot belang voor de economische functies in het gebied.

Het tegengaan van klimaatverandering (duurzaamheid)

Hollandse Delta en Goeree-Overflakkee werken aan het terugdringen van hun negatieve impact op het milieu om de klimaatverandering tegen te gaan en zo te voldoen aan het VN-klimaatakkoord van Parijs. Daarom wordt ingezet op het verminderen van het gebruik van fossiele brandstoffen, het verminderen van de uitstoot van broeikasgassen, het duurzaam uitvoeren van beheer en onderhoud én door zorgvuldig om te gaan met grondstoffen en te werken aan de transitie naar de circulaire economie.

Meegroeien met klimaatverandering

Om in 2050 klimaatbestendig te zijn, wordt er actief ingezet op het meegroeien met klimaatverandering. Om dit te bereiken is een regionale uitvoeringsagenda Ruimtelijke adaptatie opgesteld met maatregelen.

Verhogen kwaliteit leefomgeving

Om het gebied leefbaar en aantrekkelijk te houden wordt de inrichting van het gebied steeds belangrijker. We zetten daarom in op een goede kwaliteit van de leefomgeving en zorgen voor goed beheer. Het is belangrijk om bestaande groen-blauwe structuren te versterken en waar mogelijk nieuwe groen-blauwe structuren te realiseren. Dat is goed voor de biodiversiteit, recreatie, mobiliteit en de leefbaarheid. Een fietspad over een dijk, een wandelpad naast een natuurvriendelijke oever, een biodiverse berm bij een veilige weg, een laarzenpad door een moerasgebied of een zonneweide op het terrein van een rioolwaterzuivering; het zijn stuk voor stuk mogelijkheden om onze omgeving door meervoudig ruimtegebruik efficiënt in te richten. Dit soort combinaties tussen waterbeheer en bijvoorbeeld recreatie, natuur of duurzaamheid vormen de sleutel tot een prettige leefomgeving, helpen om de effecten van klimaatverandering te beperken en dragen bij aan de gezonde leefomgeving.

Behoud zoetwaterbeschikbaarheid

Het beschikbaar houden van voldoende zoet water is essentieel voor landbouw, drinkwater en natuur op Goeree-Overflakkee en in de regio. Het voorkomt verzilting en droogte door klimaatverandering en versterkt leefbaarheid en recreatie. Behoud daarvan is niet vanzelfsprekend en daarom een belangrijk doel voor de toekomst.

**4 Water en Bodem zijn
het uitgangspunt**

5 Samenwerking

4 Water en Bodem zijn het uitgangspunt

We hanteren dit als leidend principe in de keuzes die we maken in het gebied maar houden wel ruimte voor maatwerk. Afwijken gebeurt alleen als dit goed uit te leggen en te toetsen is (comply or explain). Door water en bodem meer sturend te laten zijn in de ruimtelijke ordening kunnen we in Nederland ook in de toekomst met een grilliger klimaat blijven leven, wonen en werken. In een veilige omgeving met een gezonde bodem en voldoende en schoon water.

5 Samenwerking

Voor het bereiken van bovenbeschreven doelen werken Hollandse Delta en Goeree-Overflakkee voor de planperiode 2023-2027 samen op diverse thema's. Binnen deze samenwerking delen we kennis en versterken we zo ons lerend vermogen, ook pakken we op basis van co-creatie samen projecten op. Dit doen we binnen de bestaande overlegstructuren op ambtelijk en bestuurlijk niveau. We stemmen onze plannen af en waar de belangen samenkomen werken we samen om het gerealiseerd te krijgen. Zo zorgen we dat we samen de stem van de Zuid-Hollandse delta laten horen.

Naast de samenwerking tussen de gemeente en het waterschap is het ook nodig om op bepaalde momenten andere stakeholders te betrekken bij het uitvoeren van gebiedsontwikkelingen/ projecten. Hierbij kan gedacht worden aan de dorpsraden, natuur- en agrarische partijen. Deze vorm van samenwerking is zowel belangrijk voor de gemeente als het waterschap.

5.1 Overlegstructuur

Om de samenwerking te borgen op de eerder beschreven samenwerkingsthema's wordt naast de lopende overleggen de overlegstructuur uitgebreid met een drietal nieuwe overleggen:

- Om de voortgang te monitoren van deze Strategische Samenwerkingsagenda gaan Hollandse Delta en Goeree-Overflakkee 2x per jaar ambtelijk de voortgang bespreken aan de hand van het uitvoeringsprogramma. Het uitvoeringsprogramma volgt nog en is het product van de gezamenlijke overleggen die in 2024 zijn opgestart;
- Hollandse Delta en Goeree-Overflakkee bespreken minimaal 1 x per jaar deze Strategische Samenwerkingsagenda bestuurlijk op niveau van de wethouder en de heemraad.
- De beide colleges worden jaarlijks op de hoogte gehouden van de voortgang.

6 Maatschappelijke opgaven

6 Maatschappelijke opgaven

6.1 Zuid-Hollands Programma Landelijk Gebied (ZH-PLG)

Het Rijk is gestart met het Nationaal Programma Landelijk Gebied om opgaven rond natuur (stikstof, biodiversiteit), waterkwaliteit en klimaat integraal op te pakken. Dit programma is een uitwerking van de Nationale Omgevingsvisie en heeft tot doel: een vitaal landelijk gebied met een gezonde natuur, een robuust watersysteem, een lage impact op het klimaat en perspectief voor de landbouw. Hoewel dit programma door het huidige kabinet is teruggetrokken, is de provincie van plan de aanpak door te zetten als gebiedsgerichte aanpak. Provincie Zuid-Holland geeft hier via het Zuid-Hollands Programma Landelijk Gebied invulling aan. Het eiland Goeree-Overflakkee is een deelgebied waarin Hollandse Delta en Goeree-Overflakkee met de provincie Zuid-Holland en de gebiedspartners gezamenlijk werken aan de beoogde doelen van het ZH-PLG.

6.2 Ruimtelijke Puzzel

De provincie Zuid-Holland heeft van het Rijk de opdracht gekregen om de nationale opgaven op het gebied van wonen, bereikbaarheid, energie, economie, landbouw en natuur ruimtelijk door te vertalen, in te passen en te combineren met provinciale en lokale opgaven. Het ruimtelijke voorstel dat hieruit voortkomt wil het Rijk gebruiken voor de doorontwikkeling van de Nationale Omgevingsvisie en de nieuwe Nota Ruimte. De uitdaging hierbij is om al deze ruimte vragers in te passen in de ruimte die nog beschikbaar is. De provinciale Ruimtelijk Economische Visie is een directe uitwerking van deze Ruimtelijke Puzzel en schets de inzet van de provincie op economisch gebied. We stemmen af wat er speelt op het gebied van de Ruimtelijke Puzzel en Ruimtelijk Economische Visie en waar nodig pleiten we voor maatwerk om onze gezamenlijke belangen mogelijk te maken.

6.3 Nationaal Deltaprogramma Herijking Deltaprogramma

Iedere zes jaar worden de deltabeslissingen en voorkeursstrategieën van het Deltaprogramma herijkt. In 2024 is de tweede herijking

gestart. Deltabeslissingen en voorkeursstrategieën die in het Deltaprogramma 2021 zijn vastgelegd worden opnieuw bekeken en indien nodig aangepast en aangescherpt. Ontwikkelingen die sindsdien hebben plaatsgevonden en nieuwe inzichten die sindsdien zijn ontstaan, vormen de basis voor eventuele aanpassingen. Denk hierbij aan: de nieuwe verwachtingen van klimaatverandering, De Tussenbalans van het Kennisprogramma Zeespiegelstijging, water en bodem sturend, de toenemende watervraag en natuur- en biodiversiteitsbeleid.

De tweede herijking wordt in 2026 afgerond en op Prinsjesdag wordt het Deltaprogramma 2027 aan de Tweede Kamer aangeboden. Daarna worden de uitkomsten beleidsmatig verankerd in onder meer de Nota Ruimte, het Nationaal Waterprogramma 2028 – 2033 en het Waterbeheerprogramma 2028 – 2033 van WSHD.

Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA)

De samenwerking om in 2050 een klimaatbestendige regio te zijn, is vastgelegd in een separate overeenkomst voor de Impulsregio (zie hoofdstuk 5) voor de periode tot en met minimaal 2027. Hiermee wordt de onderlinge samenwerking versterkt, worden prioriteiten gesteld en wordt er efficiënt omgegaan met beschikbare middelen en capaciteit. Gemeente-overstijgende maatregelen worden op deze manier geborgd. Waar mogelijk koppelen we acties mee met geplande ontwikkelingen en projecten en wordt aangesloten bij bestaande netwerken.

De basis onder deze uitvoeringsagenda en de samenwerkingsovereenkomst zijn de zeven ambities uit het DPRA. Met uitvoering van deze agenda en de samenwerkingsovereenkomst zorgen we ervoor dat onze ambitie op het vlak van het meegroeien met het veranderende klimaat wordt gerealiseerd bij nieuwbouw, bestaande bouw, beheer en herinrichting en in andere acties die we met andere stakeholders, bewoners en bedrijven oppakken. Dit vraagt om een flinke inspanning die we met elkaar leveren op

thema's zoals beperken wateroverlast, -tekort, hittestress, beperken van gevolgen van overstromingen en het stimuleren van schoon en voldoende water, circulariteit en biodiversiteit.

Deltaplan Waterveiligheid

Op 1 januari 2017 zijn in de Waterwet nieuwe normen vastgelegd voor de primaire waterkeringen. De normen zijn bepaald vanuit de risicobenadering, waarbij het uitgangspunt is dat de kans op overlijden door een overstroming voor iedereen achter de dijken uiterlijk in 2050 niet groter is dan 1 op 100.000 per jaar (oftewel 0,001%). Elke 12 jaar wordt beoordeeld of de waterkeringen aan de normen voldoen. Afgekeurde waterkeringen die versterkt moeten worden, worden aangemeld bij het landelijke Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP). Eind 2022 heeft waterschap Hollandse Delta de eerste beoordelingsronde voor de primaire waterkeringen afgerond. Hieruit blijkt dat van de vier trajecten die Goeree-Overflakkee beschermen tegen overstromingen één traject niet voldoet. Traject 25-2, gelegen langs het Haringvliet, tussen Stellendam en Ooltgensplaat is voor een deel afgekeurd vanwege de veroudering van de asfaltbekleding. De versterking hiervan wordt aangemeld bij het HWBP.

Het Deltaprogramma Waterveiligheid richt zich niet alleen op het voorkomen van overstromingen. Ook het beperken van de schade en het aantal slachtoffers als er toch een overstroming optreedt is een taak van de overheden, waar het Deltaprogramma zich voor inzet. Deze gevolgen zijn te beperken door het maken van slimme keuzes in de ruimtelijke inrichting en de crisisbeheersing. Dit zijn de zogenaamde lagen 2 en 3 van de meerlaagse veiligheid. Op dit vlak kunnen de gemeente en het waterschap onderzoeken welke kansen en mogelijkheden er zijn.

Deltaplan Zoetwater

Doel van het Deltaplan Zoetwater is weerbaar te zijn tegen zoetwatertekorten in 2050. Recente droge jaren hebben laten zien dat dit geen eenvoudige opgave is. Dit komt overeen met de

verwachtingen in de nieuwe Deltascenario's. In alle scenario's wordt een (sterk) toenemend watertekort verwacht op basis van klimaatontwikkelingen. Daarbovenop neemt de watervraag voor alle functies naar verwachting sterk toe. Situaties met feitelijk watertekort zijn al in de nabije toekomst vaker te verwachten. Het Deltaplan Zoetwater houdt zich bezig met het nationale zoetwaterverdelingsvraagstuk, waarbij de keuze zal worden gemaakt hoeveel water er naar het IJsselmeer zal gaan en hoeveel er richting de Hollandse Delta komt.

Voor Goeree-Overflakkee geldt dat de mogelijkheden van wateraanvoer zeer gunstig zijn in vergelijking tot de rest van Nederland. Dit komt doordat het Haringvliet (ten Oosten van de lijn Spui-Middelharnis) fungeert als zoetwaterbekken. Op het innemen van zoetwater vanuit dat bekken – dat onder de verantwoordelijkheid valt van Rijkswaterstaat - staat in de huidige situatie geen limiet. Water dat benodigd is ten westen van Middelharnis wordt door Hollandse Delta aangevoerd middels een kanaal dat aangelegd is ter compensatie van het Kierbesluit. Het watersysteem op Goeree-Overflakkee is sterk onder invloed van zoute kwel. Dit geldt met name voor de Zuidwestelijke kant van Goeree-Overflakkee. Water met hoge chloridegehalten wordt van onder naar boven gedrukt. Om te zorgen dat bodemwater en oppervlaktewater zoet genoeg is om landbouw te kunnen bedrijven spoelt Hollandse Delta de watersystemen in het groeiseizoen door met zoet water vanuit het Haringvliet. Onder invloed van zeespiegelstijging neemt de kweldruk toe en daarmee ook de benodigde hoeveelheid zoetwater om het watersysteem voldoende zoet te houden.

Het ligt in de lijn der verwachting dat in de toekomst tijdens droge perioden van alle waterschappen wordt verwacht dat zij hun waterinname vanuit het hoofdwatersysteem sterk terugdringen. Voor het gebied Goeree-Overflakkee kan dit naar de toekomst toe mogelijk leiden tot het instellen van onttrekkingsverboden vanuit het oppervlaktewater voor agrarisch gebruik. In dit soort situaties

zijn de chloridegehalten in de watergangen hoger. Hier houden we rekening mee in de ruimtelijke inrichting en we spannen ons maximaal in voor de zoetwatervoorziening.

Deltaprogramma Zuidwestelijke Delta

De Zuidwestelijke Delta is het gebied met daarin Zeeland, de Zuid-Hollandse eilanden en het westelijk deel van Noord-Brabant. Zee en rivieren komen hier samen. Land en water zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Dit zorgt voor volop kansen voor de natuur, economie en innovaties. Binnen de Zuidwestelijke Delta werken Rijk en regionale overheden samen met ondernemers en maatschappelijke partijen aan één doel. Een klimaatbestendig veilig, economisch aantrekkelijk en ecologisch gezond deltagebied met voldoende zoetwater, nu en in de toekomst. De ambitie van de Zuidwestelijke Delta is de eerste delta ter wereld te zijn die heeft uitgedacht, uitgewerkt én in gang gezet wat nodig is om in 2050 voorbereid te zijn op de gevolgen van klimaatverandering. De handelingsperspectieven uit de Gebiedsagenda Zuidwestelijke Delta 2050 bieden inspiratie om verder aan de slag te gaan met deze ambitie. Aanpak is deze perspectieven uit te werken in concrete plannen en die vast te leggen in een samenhangend en gebiedsdekkend uitvoeringsprogramma. Het Nationale Deltaprogramma en de Programmatische Aanpak Grote Wateren zijn hierbij belangrijke instrumenten. Hollandse Delta en Goeree-Overflakkee nemen deel aan het Gebiedsoverleg Zuidwestelijke Delta en werken samen in trajecten zoals de verzanding van de Voordelta en Getij Grevelingen. Ze kunnen ook een brugfunctie vervullen tussen de Zuidwestelijke Delta en het Deltaprogramma Rijnmond-Drechtsteden.

6.4 Strategische samenwerking Zuid-Hollandse Delta (Regio Deal)

Sinds 2019 vormen de gemeenten Goeree-Overflakkee, Hoeksche Waard, Nissewaard en Voorne aan Zee de regio Zuid-Hollandse Delta. Samen met ondernemers, onderwijsinstellingen, Provincie Zuid-Holland, waterschap Hollandse Delta en het Rijk, streeft de

regio naar maatschappelijke en duurzame economische waarde. Het ambitiedocument “Wij zijn de Zuid-Hollandse Delta” 2023-2040 vormt de basis voor de Strategische Agenda, die de gezamenlijke koers beschrijft. De regio zet in op toekomstgericht leren en werken en een duurzame en veilige leefomgeving. In 2024 is hiervoor een nieuwe Regio Deal gesloten. Hollandse Delta ondersteunt de Regio Deal, met focus op het onderdeel water.

6.5 Waterbewustzijn en communicatie

Hollandse Delta wil samen met Goeree-Overflakkee bijdragen aan toekomstgericht en inspirerend onderwijs over water en klimaat. Om jongeren te interesseren voor de groenblauwe sector en om ze meer te leren over het water in hun eigen leefomgeving, werken we samen met lokale en regionale partners. De ambitie is om -waar mogelijk en relevant- onze krachten te bundelen in projecten, die passen bij de belangen, doelstellingen en behoeften van betrokken partijen. Een voorbeeld is de wederzijdse wens voor nauwere samenwerking met de Beroepscampus Middelharnis (vmbo en MBO).

Om inwoners voor te bereiden op een veranderend klimaat en de gevolgen die dat heeft voor hun eigen leefomgeving, zetten we in op het vergroten van het waterbewustzijn. We willen inwoners informeren én handelingsperspectief bieden, zowel in preventie, in het dagelijks leven, als in een crisissituatie. Dit gaat over diverse (water)thema's. Waar mogelijk geven we hier gezamenlijk invulling aan, zoals bij de jaarlijkse herdenking van de Watersnoodramp van 1953.

Er zijn veel economische sectoren te onderscheiden op het eiland. Een aantal daarvan hebben ook een duidelijke relatie met water of zelfs een grote afhankelijkheid. Hoewel deze bij grote sectoren als zorg, dienstverlening en handel beperkt zijn is de relatie voor bijvoorbeeld sectoren als landbouw, maritiem, visserij en recreatie cruciaal. Voor deze sectoren is het van belang dat ze beseffen welke opgaven er spelen rond water en wij als beleidsmakers moeten weten welke belangen er voor ze zijn, zodat we deze goed mee kunnen wegen in de beleidskeuzes.

7 Waterbeschikbaarheid

7 Waterbeschikbaarheid

7.1 Hoofdwatersysteem

Waterbeschikbaarheid in het hoofdwatersysteem. Dat betreft Haringvliet (ontwikkelingen Kierbesluit) en Volkerak-Zoommeer. De zekerheid van zoet water langs het eiland is de inzet voor de toekomst. Goeree-Overflakkee is voor de wateraanvoer afhankelijk van het hoofdwatersysteem. In de huidige strategie zijn Haringvliet/Hollands Diep en Volkerak-Zoommeer daarbinnen bestempeld als zoetwaterzones. Onze inzet is dat dit zo blijft.

7.2 Zoetwaterbeschikbaarheid

Zoetwaterbeschikbaarheid wordt in de toekomst een steeds grotere uitdaging op Goeree-Overflakkee. Door de klimaatverandering wordt het lastiger om onder alle omstandigheden te zorgen voor voldoende zoetwater. Vaker voorkomende en heviger piekbuien vergroten het risico op wateroverlast, terwijl vaker voorkomende periodes van droogte er juist voor zorgen dat we goed met het beschikbare zoetwater om moeten gaan. Lagere rivierafvoer en een stijgende zeespiegel zorgen voor toenemende verzilting. Droogte kan effect hebben op de beplanting en op de funderingen en bodemdaling. Lage grondwaterspiegels kunnen ervoor zorgen dat planten uitdrogen en houten funderingen droog komen te liggen, en dat de interne verzilting toeneemt. Daarnaast is er steeds meer behoefte aan groen in de openbare ruimte, waardoor de behoefte aan water toe zal nemen. Hollandse Delta en Goeree-Overflakkee onderzoeken samen met gebiedspartners of en hoe water voor langere tijd vast te houden is in het gebied. Ook onderzoeken we samen met partners hoe we het waterverbruik kunnen verminderen. In de Watervisie van Hollandse Delta wordt aangegeven dat het waterschap streeft naar één waterpeil in 2050. Dit draagt bij aan een robuuster peilbeheer, wat kan bijdragen tegen verzilting en droogte, maar waarbij aandacht moet zijn voor voldoende waterberging in de winter.

Op de kop van Goeree loopt een project met als doel om te onderzoeken of het zoetwatersysteem te verbeteren is door bijvoorbeeld zoetwater beter vast te houden. LTO is kartrekker van

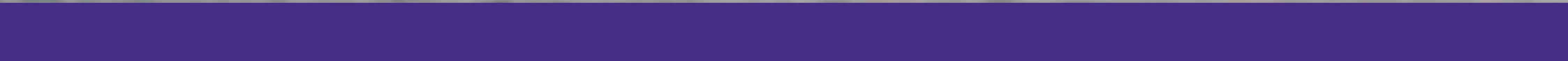
dit proces en verder nemen Goeree-Overflakkee, provincie Zuid-Holland, Hollandse Delta, LTO, NLGO, Natuurmonumenten en individuele agrariërs deel. Deltares en Aequator ondersteunen. Drinkwaterbedrijven geven aan dat het produceren van voldoende drinkwater een steeds grotere uitdaging wordt. Het is daarom ook van belang om anders om te gaan met regen- en afvalwater en in te zetten op hergebruik en het promoten hiervan. De drinkwaterbedrijven, Hollandse Delta en Goeree-Overflakkee kunnen samenwerken om de kennis over hergebruik te vergroten en hergebruik te stimuleren.

Voldoende aanvoer en kwaliteit van het zoetwater vanuit het Haringvliet en Volkerak-Zoommeer is een gezamenlijk groot belang. Als landelijke of Europese ontwikkelingen ervoor zorgen dat dit in het geding komt trekken Hollandse Delta en Goeree-Overflakkee zo nodig samen op in het belang van de waterkwaliteit en de waterbeschikbaarheid in ons gebied. Zo heeft de waterafvoer vanuit het achterland de aandacht nu binnen het Deltaplan Zoetwater een toename van zoet water richting de IJssel overwogen wordt, maar dichterbij huis speelt ook de mogelijke verzilting vanuit het Kierbesluit een rol.

7.3 Verzilting

Naar de toekomst toe is er een toenemend risico op langere perioden van hogere chloridewaarden in het Haringvliet als gevolg van achterwaartse verzilting, of een tijdelijke innamebeperking ter voorkoming daarvan. Ook zoute kwel (interne verzilting) kan in toenemende mate voor problemen zorgen. Verzilting van het eiland is/wordt een probleem in relatie tot de akkerbouw/bollenteelt, maar ook voor bepaalde vormen van natuur en openbare ruimte. Hollandse Delta werkt samen met Goeree-Overflakkee en andere gebiedspartners aan een langetermijnvisie voor het eiland. Samen treffen we voorbereidingen om dit proces geleidelijk te laten verlopen en grote plotselinge schade zoveel mogelijk te beperken. Hierbij wordt ingezet op voldoende zoetwaterbeschikbaarheid, waarbij we ons moeten voorbereiden op een verminderde zoetwatertoevoer in de toekomst.

8 Verbeteren waterkwaliteit

8 Verbeteren waterkwaliteit

8.1 Verwerking regen- en afvalwater (waterketen)

Hollandse Delta en Goeree-Overflakkee werken al jaren samen in de verwerking van regen- en afvalwater op het eiland, ieder vanuit zijn eigen wettelijke taken en bevoegdheden. De samenwerking is erop gericht om tot integrale afwegingen te komen om zodoende het afvalwater- en regenwatersysteem zo optimaal mogelijk in te richten en te beheren tegen zo laagst mogelijke maatschappelijke kosten.

De doelstellingen voor de riolering, het watersysteem en de zuivering worden hierbij in samenhang bekeken. Bestaande afspraken over de overname van afvalwater en de kostenverdeling voor het transport bestendigen we in het afvalwaterakkoord. Deze samenwerking is essentieel gezien de grote vervangingsopgave in de waterketen en de grote uitdagingen op waterkwaliteit, energie, klimaat en circulariteit. De komende jaren worden alle zuiveringen op Goeree-Overflakkee vernieuwd.

Ook het vasthouden van hemelwater heeft de volle aandacht. In het kader van de nieuwe Omgevingswet heeft Hollandse Delta samen met Goeree-Overflakkee gewerkt aan een beleidsregel die eisen stelt aan de hemelwaterberging voor nieuwbouwprojecten en herinrichtingsopgaven. Doel is om hemelwater zoveel mogelijk af te koppelen en vast te houden in het gebied en steeds meer in te zetten op hergebruik van opgevangen hemelwater. Samenhangend hiermee wordt ingezet op het terugdringen van water dat niet thuishoort in de riolering en zuivering. Enerzijds kan dat instromend oppervlaktewater zijn dat via overstorten in de riolering komt, anderzijds kan dat instromend grondwater zijn van bronneringen, drainagesystemen of lekke riolen. Het percentage rioolvreemd water op de rioolwaterzuivering van Goeree-Overflakkee is tussen de 40 - 90%. Dit betekent extra transport- en zuiveringskosten voor water dat helemaal niet gezuiverd hoeft te worden. Het is in de praktijk niet eenvoudig de oorsprong van het rioolvreemd water te achterhalen. Het is echter de moeite waard om dit goed te onderzoeken omdat in potentie veel geld/energie bespaard kan worden. Dit onderzoek is reeds gestart en wordt voortgezet.

Goeree-Overflakkee en Hollandse Delta hebben de afgelopen jaren de hoeveelheid afvalwater richting de zuiveringen al sterk verminderd door hemelwater af te koppelen en rioolvreemd water te saneren. De komende jaren wordt deze inzet voortgezet. Het is daarbij ook van belang om meer bewustzijn te creëren over de noodzaak van waterbesparing. Ook dit draagt bij aan het verminderen van afvalwater en de kosten die we als maatschappij dragen voor waterzuivering.

Verder richten partijen zich op het optimaliseren van het rioolstelsel. In het kader van het afvalwaterakkoord wordt de samenwerking op het onderwerp indirecte lozingen uitgebreid.

8.2 KRW doelen

De Kaderrichtlijn Water (KRW) is een Europese richtlijn met als doelstelling het realiseren en behouden van chemisch schoon en ecologisch gezond oppervlaktewater en grondwater. Deze 'goede toestand' moet in principe in 2027 gerealiseerd zijn. Hollandse Delta heeft in het derde Stroomgebiedsbeheerplan (2022-2027) verschillende maatregelen vastgesteld voor de 14 KRW-waterlichamen op Goeree-Overflakkee. Voor de Zuiderdiepboezem en aanliggende havenkanalen zijn door het Kierbesluit en hiervoor compenserende maatregelen tot nu toe tijdelijke KRW-doelen vastgesteld. Hollandse Delta is voor deze waterlichamen een plantraject gestart om een visie op het watersysteem te ontwikkelen. In dit traject is expliciete aandacht voor het omgevingsproces en wordt Goeree-Overflakkee betrokken als belangrijke gebiedspartner. Daarnaast houden Hollandse Delta en Goeree-Overflakkee contact over het uitbaggeren van de KRW-lichamen.

8.3 Biodivers beheer watergangen

In de samenwerking tussen Hollandse Delta en Goeree-Overflakkee is het de ambitie de wijze van maaien en baggeren te verbeteren om de flora en fauna zo goed mogelijk in stand te houden en te stimuleren. Door het toepassen van biodivers beheer van de watergangen kan heel veel winst op de waterkwaliteit, biodiversiteit

en belevingswaarde worden behaald. Bij dit beheer wordt rekening gehouden met de planten, dieren en insecten die in en om het water leven. Dit kan bijvoorbeeld door niet in een keer 100% van alle water- en oeverplanten te maaien, maar een deel te laten staan en het onderhoud gefaseerd uit te voeren. Het voordeel hiervan is dat de planten en dieren altijd ergens kunnen overleven en zich vanuit daar over de rest van de omgeving kunnen verspreiden. Nadelen voor landgebruik in de omgeving moeten zoveel mogelijk beperkt worden. Hetzelfde principe kan worden toegepast op baggeren. Om de waterkwaliteit, leefomgeving van planten en dieren te verbeteren en de belevingswaarde van een water te verbeteren kan ook naar andere beheermaatregelen worden gekeken. Bijvoorbeeld het water minder voedselrijk te maken door bladeren en kroos af te voeren.

8.4 Gewasbeschermingsmiddelen

Met het Plan van aanpak reductie gewasbeschermingsmiddelen in het oppervlaktewater Zuid-Hollandse Eilanden zet Hollandse Delta samen met een aantal partners in op bewustwording en kennisdeling en bieden we boeren concrete handvaten om de emissie van gewasbeschermingsmiddelen terug te brengen. Kern van de aanpak is het bezoeken van alle agrarische bedrijven door ervaren emissiecoaches. Dit moet leiden tot een bewustere omgang met gewasbeschermingsmiddelen en waar nodig gerichte maatregelen om emissies te voorkomen. Het doel is om te komen tot een significante reductie van de grootte en het aantal normoverschrijdingen van gewasbeschermingsmiddelen in oppervlaktewater gericht op het halen van de waterkwaliteitsdoelen uit de Kaderrichtlijn Water in 2027 en de doelstellingen uit de nationale nota 'Gezonde groei, duurzame oogst' in 2030. In het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer werken boeren en tuinders samen met waterschappen aan een gezonde bodem met schoon en voldoende water. Op Goeree-Overflakkee loopt ook het project Bodem als Basis dat hierop is gericht.

8.5 Nutriënten

Veel oppervlaktewater wordt nog te veel belast met de nutriënten fosfor en stikstof, onder andere vanuit de kwel. Fosfor is met name afkomstig uit de bodem, de belangrijkste bron van stikstof is uit- en afspoeling vanuit bemesting van landbouwgronden. Om deze belasting te verminderen zetten LTO en Hollandse Delta in op duurzaam bodembeheer wat zorgt voor weerbare gewassen, minder input van middelen, meer organisch stof in de bodem en een hogere opbrengst. Om dit te bereiken is het project Bodem als basis opgezet.

Voor een goede kwaliteit van het zwemwater is de hoeveelheid nutriënten ook van belang. Op warme dagen is er meer behoefte om af te koelen in het water, maar tegelijkertijd verslechtert de kwaliteit van het water in veel gevallen. Hierdoor neemt de blootstelling aan ziekteverwekkers toe en wordt de overlast van waterplanten en blauwalg groter. Hoewel ze in de meeste gevallen niet de beheerder zijn van het zwemwater werken Hollandse Delta en Goeree-Overflakkee samen aan geschikt, veilig en gezond zwemwater op de plekken die daarvoor geschikt zijn.

Een groot deel van de gemeente is door het Ministerie van LNV aangewezen als Nutriënt Verontreinigd gebied. Dit heeft grote consequenties voor de agrariërs in het gebied. Waterschap en gemeente zetten zich samen met de sector in om de emissies van stikstof naar het oppervlaktewater verder te verminderen zodat toekomstige aanwijzing als NV-gebied niet meer plaats hoeft te vinden. Het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer is de wijze waarop waterschap en gemeente dit willen bereiken. Het project Bodem als basis is zo'n project dat bijdraagt aan het verminderen van emissies van stikstof naar het oppervlaktewater. Om dit te bewerkstelligen is verdere opschaling van dit project noodzakelijk zodat meer agrariërs duurzaam bodembeheer omarmen. Een gezondere bodem draagt ook bij aan de opslag en van water in de bodem, het vastleggen van CO₂ in de bodem en een vermindering van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen, omdat sprake is van een weerbare bodem en een weerbaar gewas.

9 Biodiversiteit

10 Wateroverlast

9 Biodiversiteit

Eén miljoen planten en diersoorten worden wereldwijd met uitsterven bedreigd. De urgentie om ecosystemen te beschermen is daarmee groot. Biodiversiteit komt van bio (leven) en diversiteit (verscheidenheid). Biodiversiteit gaat dus over alle planten en dieren, inclusief mensen, die onderdeel uitmaken van een ecosysteem. Hollandse Delta heeft zichzelf tot doel gesteld om de landschappelijke waarde, groen en biologische waarden en klimaatbestendigheid te vergroten. Het Groenbeleidsplan 2022-2027 Buitengewoon Groen is dit verder uitgewerkt. Het groenbeheer is een belangrijk instrument om schade te voorkomen of te beperken en waar mogelijk de ecologische waarde te vergroten. In het gemeentelijke coalitieprogramma 2022-2026 en Strategie en uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie wordt het belang van biodiversiteit door Goeree-Overflakkee onderschreven. De verdere inzet door Goeree-Overflakkee op dit onderwerp wordt uitgewerkt in het IMBK (Integraal Maatschappelijk BeleidsKader) en de Omgevingsvisie. Binnen het IMBK is er onder andere aandacht voor geveltuinen, inzaaien braakliggend terrein, ecologisch beheer, groenblauwe dooradering van gebieden en natuurvriendelijke oevers.

10 Wateroverlast

Om met wateroverlast om te kunnen gaan, hebben Hollandse Delta en Goeree-Overflakkee als doel om het watersysteem aan te passen aan het klimaat van 2050. Door goed samen te werken in gebiedsontwikkelingen zorgen we voor meer ruimte om water te bergen tijdens piekbuien en waar mogelijk op te slaan in het voorjaar voor meer zoetwater beschikbaarheid tijdens droge zomers. Hierbij is het belangrijk dat Hollandse Delta en Goeree-Overflakkee goed met elkaar in gesprek blijven en elkaar bij ruimtelijke planvorming aan de voorkant betrekken. Op deze manier kan de gezamenlijke ambities op dit vlak behaald worden.

Door klimaatverandering heeft Goeree-Overflakkee een aantal gebieden waar bij extreme neerslag niet alleen wateroverlast ontstaat op straat, maar ook in woningen en andere gebouwen. Het rioolstelsel is niet gedimensioneerd op extreme buien waarbij er meer dan 20 mm per uur valt. Dit soort buien komen door klimaatverandering steeds vaker voor. De overlastlocaties zijn beperkt, maar wel verspreid over het hele eiland. Voor alle locaties geldt dat de mate van kwetsbaarheid de afgelopen jaren gereduceerd is of gereduceerd wordt door maatregelen aan de afwateringssystemen en diverse acties zoals NK-tegelwippen en het geven van subsidie voor het vergroenen van tuinen. In het kader van de Watergebiedsplannen van waterschap Hollandse Delta willen we verder onderzoeken hoe we, naast het lokaal vasthouden van het water, ook het water beter kunnen afvoeren vanuit deze overlastgebieden naar grotere bergingsgebieden. Hierin wordt ook aandacht besteed aan de vraag in hoeverre dit bijdraagt aan het beperken van de gevolgen bij een eventuele overstrooming. Goeree-Overflakkee wordt hierin betrokken. Om wateroverlast te verminderen wordt ingezet op het afkoppelen en vasthouden van water. Bij nieuwbouw en herontwikkelingen wordt geadviseerd om het hemelwater zo lokaal mogelijk vast te houden en vertraagd af te voeren. Het gemeentelijke IMBK geeft de kaders voor het lokaal vasthouden van water. Ook de uitkomsten van de Watergebiedsplannen kunnen hierin bijdragen. Doordat het water lokaal vastgehouden moet worden, zal de omgeving een andere inrichting krijgen. De voorkeur gaat uit naar natuurlijke afstroom en natuurlijke (droge) waterbergingen. Daardoor is er meer ruimte nodig voor groen en water, wat ook de kwaliteit van de leefomgeving ten goede komt. Daarnaast draagt het afkoppelen en het zichtbaar lokaal vasthouden van het water bij aan het bewustzijn van de bewoners over water en klimaatverandering.

11 Waterveiligheid en crisisbeheersing

11 Waterveiligheid en crisisbeheersing

11.1 Meerlaagse veiligheid

Bij het borgen van de waterveiligheid wordt er invulling gegeven via het principe van de “meerlaagse veiligheid”, welke 3 lagen kent:

- 1) Beperking kans op overstromingen door voldoende hoge en sterke dijken;
- 2) Gevolg beperking bij overstromingen via ruimtelijke inrichting;
- 3) Gevolg beperking bij overstromingen via crisisbeheersing.

De Beleidstafel wateroverlast en hoogwater, die na de overstromingen in 2021 in Limburg is ingesteld, heeft geadviseerd de meerlaagse veiligheid uit te breiden met de lagen ‘waterbewustzijn’ (laag 0) en ‘herstel’ (laag 4). In laag 0 is het doel dat Nederlanders zelfredzamer worden door zich meer bewust te zijn van de risico's van extreme neerslag en overstromingen. Dat helpt om mensen bewust te maken van hun eigen verantwoordelijkheid en om schade en leed te beperken. De overheden moeten hierin het goede voorbeeld geven, door klimaatbewustzijn onderdeel te maken van het eigen handelen en inwoners en bedrijven daarin actief te betrekken. Hoewel het streven is om schade als gevolg van extreme neerslag zoveel mogelijk te voorkomen, kan dit niet altijd. Laag 4 benadrukt de noodzaak van een efficiënt en betrouwbaar systeem om schade snel en klimaatrobust te herstellen.

11.2 Beperken kans op overstromingen door voldoende hoge en sterke dijken

Het op orde brengen en houden van de waterkeringen is de wettelijke taak van het waterschap. Naar aanleiding van het opnemen van nieuwe normen voor de primaire waterkeringen in de Waterwet (per 1 januari 2017) heeft Hollandse Delta alle primaire waterkeringen beoordeeld. Hieruit is gebleken dat één van de vier trajecten rondom Goeree-Overflakkee niet aan de norm voldoet en versterkt moet worden. Hollandse Delta zorgt ervoor dat uiterlijk in 2050 alle primaire waterkeringen aan de wettelijke normen voldoen. Uit de tussenbalans van het Kennisprogramma Zeespiegelstijging is de (voorlopige) conclusie getrokken dat het technisch mogelijk is om

tot 3 meter zeespiegelstijging de waterveiligheid te borgen door het versterken en verhogen van de waterkeringen. Dit vormt echter een grote uitdaging waarvoor middelen en ruimte nodig zijn.

Voor wat betreft de ruimteclaim voor toekomstige dijkversterkingen wordt landelijk in 2024 een handreiking opgesteld om tot een zogenoemd ‘profiel van vrije ruimte’ te komen. Dat is een maat voor de ruimte die vrijgehouden zou moeten worden om dijkversterkingen mogelijk te maken. Nadat de landelijke handreiking is opgeleverd zal het waterschap het ‘profiel van vrije ruimte’ bepalen en zullen gemeente en waterschap deze in het eigen beleid verankeren (omgevingsplan en legger).

11.3 Gevolg beperking bij overstromingen via ruimtelijke inrichting

Er is een toenemend besef dat het steeds maar blijven ophogen en versterken van dijken een grens kent. Gecombineerd met de sterker wordende signalen dat de zeespiegel na 2050 mogelijk sneller gaat stijgen, betekent dit dat er ook nadrukkelijker gekeken moet worden naar het beperken van de gevolgen bij eventuele overstromingen. Hierbij speelt bodemdaling overigens ook een rol: hoe lager het binnendijks gebied komt te liggen, hoe groter de potentiële gevolgen van een overstroming zullen zijn. Naar aanleiding van het kennisprogramma Zeespiegelstijging zal er gekeken worden naar ruimtelijke oplossingen voor het gehele eiland.

Hoewel preventie (laag 1 van de meerlaagsveiligheid benadering) pas op lange termijn mogelijk een knelpunt gaat vormen, is het inzetten op een beperking van de gevolgen (via laag 2 en 3) nu al aan de orde. Vooral bij grootschalige ontwikkelingen, zoals de inrichting of herinrichting van woongebieden ontstaat dé kans om gevolgbeperkende maatregelen te treffen. We zetten er dan ook op in dat in alle ruimtelijke plannen rekening gehouden wordt met de gevolgen van een overstroming, en de wijze waarop deze zoveel mogelijk beperkt kunnen worden. Dit wordt onderdeel van de samenwerking bij gebiedsontwikkelingen.

In 2024 laat Hollandse Delta (samen met de Provincie Zuid-Holland) nieuwe overstromingsberekeningen uitvoeren voor Goeree-Overflakkee. Deze nieuwe en actuele set berekeningen kunnen

gebruikt worden om een goede afweging te maken in ruimtelijke plannen. Tevens kan deze nieuwe informatie gebruikt worden om een gezamenlijk onderzoek uit te voeren naar de wijze waarop op het gehele eiland de gevolgen van een eventuele overstroming beperkt kunnen worden, bijvoorbeeld door de inzet van oude dijkstructuren.

11.4 Gevolg beperking bij overstromingen via crisisbeheersing

Bij het beperken van de mogelijke gevolgen van overstromingen via crisisbeheersing heeft de veiligheidsregio de hoofdrol.

Crisisbeheersing en crisiscommunicatie wordt uitgevoerd door veiligheidsregio, waarbij Hollandse Delta en Goeree-Overflakkee tijdig adviseren en informeren en zo nodig deelnemen. De focus van Hollandse Delta ligt in dit geval op calamiteitenbestrijding op/aan primaire waterkeringen, die van de gemeente ligt bij de bevolkingszorg. We oefenen regelmatig zodat er ook in de praktijk een goede rolverdeling en afstemming is in crisissituaties.

Op basis van een actueel beheerdersoordeel over de hoogte, sterkte en erosiebestendigheid van dijktrajecten van deze keringen moet Hollandse Delta de gemeente en veiligheidsregio tijdig informeren over: 1) waar overstromingen kunnen optreden, 2) hoe snel een overstroming kan ontstaan en 3) hoe diep een betreffend gebied kan overstromen.

11.5 Zelfredzaamheid en risicocommunicatie

Hollandse Delta en Goeree-Overflakkee focussen op waterbewustzijn bij de bewoners. Bij extreem hoogwater moeten alle inwoners en bezoekers snel een veilig heenkomen vinden op het eiland zelf omdat de wegen van het eiland af ontoereikend zijn voor volledige evacuatie. Hiertoe richten we ons samen op meer bewustwording op zelfredzaamheid en risicocommunicatie, hoewel de verantwoordelijkheid voor dit thema ligt bij de veiligheidsregio.

12 Kwaliteit leefomgeving

12 Kwaliteit leefomgeving

12.1 Klimaatadaptatie

We werken gezamenlijk aan de strategie en uitvoeringsagenda van het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie om Goeree-Overflakkee in 2050 waterrobuust en klimaatbestendig te maken. Om dit te bereiken werken we aan de thema's hitte, droogte, wateroverlast en overstromingsrisico's. Hier gebruiken we verschillende methoden en hulpmiddelen voor. Zo gaan we in gesprek met belangrijke stakeholders om ze te informeren over de risico's en wat ze zelf kunnen ondernemen. Ook hebben we op provincieschaal een klimaatonderlegger ontwikkeld die ons helpt om de mogelijke gevolgen van bijvoorbeeld verzilting en bodemdaling in beeld te krijgen. Deze informatie helpt ons om betere keuzes te maken in ruimtelijke processen en ontwikkelingen. We delen het besef dat we noodzakelijke aanpassingen samen met o.a. bewoners, ondernemers en organisaties moeten doen. Tegelijkertijd erkennen we dat niet alle overlast voorkomen kan worden. We richten ons voornamelijk op collectieve voorzieningen en vitale infrastructuur.

12.2 Beperken hittestress

Door het veranderende klimaat neemt de kans op hete perioden toe. Door het toepassen van meer groen in de wijk kan hittestress worden beperkt. Door het vergroenen zal de behoefte aan water voor bomen en beplanting in de kernen toenemen. Samen met Hollandse Delta bekijkt Goeree-Overflakkee of en hoe aan deze behoefte voldaan kan worden.

12.3 Klimaatbestendig bouwen

Nederland staat voor een grote woningbouwopgave. Ook in Goeree-Overflakkee moeten de komende jaren veel woningen aan de woningvoorraad worden toegevoegd. Deze grote bouwopgave biedt de kans om woningen klimaatbestendig te ontwikkelen en hiermee schade of duurdere herstelmaatregelen in de toekomst te voorkomen. Het doel is om schade door wateroverlast, hittestress, droogte en bodemdaling zoveel mogelijk te voorkomen en daarnaast de biodiversiteit te vergroten. Goeree-Overflakkee en Hollandse

Delta werken samen om deze doelen na te streven.

12.4 Betere openbare ruimte, meer en beter groen

We zetten ons in voor meer en kwalitatiever (meer biodivers) groen in bebouwd gebied en passen dit ook toe buiten de bebouwde kom. Dit zorgt niet alleen voor meer biodiversiteit en klimaatadaptatie maar ook voor een mooiere en gezondere leefomgeving, bij gebiedsontwikkelingen is dit een belangrijk thema. Als er meldingen zijn in de openbare ruimte pakken we deze zo snel mogelijk op en waar we niet zelf de beheerder zijn brengen we de andere partij direct op de hoogte

12.5 Wegen

Voor de wegen staan vier thema's centraal: verkeersveilig, faciliteren duurzame mobiliteit, kwalitatief goed onderhouden wegen en het op een duurzame wijze uitvoeren van de wegentaak.

Mobiliteit houdt niet op de beheergrenzen en omdat de hoeveelheid verkeer en samenstelling daarvan een directe invloed heeft op de verkeersveiligheid en kwaliteit van een rijbaan, is samenwerken op dit gebied van groot belang. De samenwerking die we daarin zien, is hoofdzakelijk:

- **Gedragscampagnes:** Verkeersveiligheid wordt niet alleen bepaald door de inrichting van de weg, maar voornamelijk door het gedrag van de weggebruikers. Daarom werken we samen aan gedragscampagnes om de verkeersveiligheid te bevorderen. Daarnaast zoeken we bij concrete opgaven via onze gebiedspartners de samenwerking met het onderwijs om met jongeren eventuele knelpunten voor deze opgaven in kaart te brengen op het vlak van de veiligheid op schoolroutes. Belangrijk is dat er een uniforme boodschap wordt uitgedragen op het hele eiland. Samenwerking en afstemming is dan noodzakelijk, bij voorkeur in een structureel verkeersveiligheidsoverleg.
- **Ruimtelijke ontwikkelingen:** Het is wenselijk dat er tijdig een nauwe en structurele betrokkenheid is vanwege de directe relatie met de belasting en het gebruik van de wegen.

- **Bereikbaarheid:** Door afstemming van wegcategorisering en het opstellen van een gezamenlijke mobiliteitsagenda en structurele overlegvorm. Beleid en uitvoeringsmaatregelen kunnen dan aansluiten bij de actuele behoefte en tijdig afgestemd en afgesproken worden.
- **Fietsnetwerk:** Samenwerking bij het verbeteren en uitbreiden van het fietsnetwerk op het eiland. Hollandse Delta zet in op het veilig en comfortabel gebruik van de fiets in het buitengebied. Afstemming met het gemeentelijk fietsnetwerk en projecten verbetert de kwaliteit van het gehele fietsnetwerk op het eiland. Waar mogelijk is er ook aandacht voor inclusiviteit bij langzaamverkeerroutes, zodat iedereen er gebruik van kan maken.
- **Overdracht van wegen:** Hollandse Delta heeft het voornemen om op termijn al haar wegen over te dragen aan de diverse gemeenten. Daarvoor is onlangs een apart proces gestart. Samen met Goeree-Overflakkee en andere betrokken partijen wordt verkend wat de mogelijkheden en randvoorwaarden zijn voor een overdracht van de wegen.
- **Mobiliteitsvisie:** Goeree-Overflakkee werkt aan een Mobiliteitsvisie waarbij Hollandse Delta een belangrijke partner is.

12.6 Vaarwegen en havens

Hollandse Delta en Goeree-Overflakkee zijn ook nautisch beheerder van oppervlaktewateren op het eiland. Gezamenlijk kijken we naar de wensen en mogelijkheden voor het faciliteren van het recreatief varen en verwerken dit in nautische regels en zo mogelijk in onze beheersaanpak. Zo wordt er gekeken naar het effect van spuien op de groei van trompetkalkkokerworm en verschillende waterplanten, zodat de overlast hiervan kan worden beperkt. Op Goeree-Overflakkee bevinden zich 10 havens in eigendom van gemeente en 4 in eigendom van het waterschap. Ze worden in meer of mindere mate gebruikt voor de recreatievaart en zijn doorgaans aantrekkelijke verblijfs- en ontmoetingsplekken waardoor het

maatschappelijk belang groot is. Als eiland is watergebonden recreatie van groot belang en draagt het bij aan de aantrekkingskracht en trots voor bezoekers of inwoners. De constructies in de haven of onderdelen daarvan voldoen niet meer aan de huidige normen of zijn dusdanig verouderd zijn dat deze moeten worden aangepakt. De hoge kosten voor instandhouding van de havens door renovatie maken dat naast renovatie een mogelijke andere invulling van de havens als alternatief wordt overwogen. Mogelijk zijn er andere functies of andere vormen van gebruik te combineren waardoor de maatschappelijke meerwaarde groter of anders is. Samen met de inwoners en gebruikers van de havens bekijken we wat wenselijk en haalbaar is binnen de havens, Goeree-Overflakkee neemt hierin het voortouw.

12.7 Vergroten meervoudig gebruik waterkeringen en voorland

De mogelijkheden van meervoudig ruimtegebruik rond waterkeringen worden vergroot. Waar de dijken dit toelaten kunnen ze worden benut als schakel in recreatieve netwerken, zoals het wandel- of fietsknooppuntennetwerk. Ook stroken langs watergangen of wegen in het buitengebied kunnen hiervoor worden gebruikt. Als structurerende elementen lenen ze zich daar erg goed voor, met als bijkomend voordeel dat de verhoging ten opzichte van het landschap zorgt voor meer beleving ervan. Ook voor de biodiversiteit kan dit verbindende karakter van grote meerwaarde zijn. Door de juiste aanplant kan een dijk verschillende natuurgebieden koppelen als ecologische verbinding.

12.8 Cultuurhistorisch erfgoed

Het Deltaprogramma Klimaatadaptatie erkent dat cultureel historisch erfgoed van grote waarde is voor de samenleving en zet zich daarom in voor duurzame oplossingen om dit erfgoed te behouden en te beschermen tegen de gevolgen van klimaatverandering. We werken beide aan erfgoedbeleid en zetten ons in voor de instandhouding en beleving ervan. Als er gezamenlijke belangen of objecten zijn stemmen we deze af.

13 Duurzaamheid

14 Beheer en onderhoud

13 Duurzaamheid

Om het doel terugdringen van klimaatverandering te realiseren wordt binnen de RES samengewerkt in het kader van de energietransitie. Er zijn ook kansen op de thema's terugdringen en hergebruik grondstoffen, duurzaam opdrachtgever in de regio en emissieloos werken in de regio.

13.1 Terugdringen en hergebruik grondstoffen

Klimaatverandering heeft grote invloed op de watersystemen en op de veiligheid in onze delta. Om verdere klimaatverandering te voorkomen moet duurzaamheid onze tweede natuur worden. Daarnaast worden grondstoffen steeds schaarser en kostbaarder. Het verminderen van het gebruik van schaarse grondstoffen of grondstoffen met een hoge milieu-impact staat centraal. Daarom wordt het sluiten van kringlopen steeds belangrijker. Of het nu gaat om het opwekken en gebruiken van niet-fossiele brandstoffen, zoals wind- en zonne-energie, het hergebruik van allerlei materialen of het slim benutten van hemelwater, we zullen in de toekomst nog zorgvuldiger moeten omgaan met de beschikbare grondstoffen en energiebronnen dan nu. Het verwerken van reststromen zoals maaisel en bagger past in dit kader. Voor beide organisaties is dit een onderwerp waarop verdere samenwerkingskansen kunnen worden verkend.

13.2 Duurzame energie en emissieloos werken in de regio

Onder het emissieloos werken in de regio wordt onder meer het emissieloos uitvoeren van bagger- en maaiwerkzaamheden verstaan. Hollandse Delta en Goeree-Overflakkee willen de samenwerking hierin met elkaar verkennen.

Voor duurzame energie werkt Hollandse Delta samen met Goeree-Overflakkee aan de uitvoering van de RES en de uitvoering van de transitievisie warmte voor zover dit de toepassing van aquathermie betreft.

14 Beheer en onderhoud

Beide onderhouden we met zorg de openbare ruimte die binnen ons beheersgebied valt. We streven daarbij naar een eenduidige aanpak en stemmen de werkzaamheden waar nodig of mogelijk op elkaar af. We zorgen dat de objecten binnen het beheersgebied in goede staat zijn en blijven, of vervangen deze waar nodig. Specifiek voor de havens geldt dat we onderzoeken in hoeverre de constructies in de haven of onderdelen daarvan voldoen aan de huidige normen. Doormiddel van onderhoud zorgen we dat de constructies in goede staat blijven, waar vervanging noodzakelijk kijken we binnen de havenaanpak wat daarin redelijk is.

De staat van het onderhoud en de frequentie van (maai)beheer draagt in grote mate bij aan de waardering die inwoners en bezoekers hebben voor hun omgeving. We zetten ons in de openbare ruimte in voldoende goede staat te houden. Als het gewenste niveau om redenen niet te halen is, bijvoorbeeld bij erg groeizaam weer, zorgen we door middel van communicatie voor begrip van de situatie. Ook brengen we de mogelijkheden onder de aandacht om zaken te melden die beter kunnen. Meldingen pakken we adequaat op en we stemmen onderling af wie wat oppakt. We houden de melders op de hoogte van de relevante voortgang.

Bronnen

- Waterschap Hollandse Delta (2021) *Groenbeleidsplan Buitengewoon groen 2022-2027*
- Waterschap Hollandse Delta (2021) *Waterbeheerprogramma 2022-2027*.
- Waterschap Hollandse Delta en gemeente Goeree-Overflakkee (2018) *Afvalwaterakkoord*
- Waterschap Hollandse Delta (2022). *Agenda Duurzaam WSHD*.
- Waterschap Hollandse Delta (2023). *Watervisie 2050, Samen werken aan een leefbare Hollandse Delta*.
- Gemeente Goeree-Overflakkee (2021) *Strategie en uitvoeringsagenda klimaatadaptatie*
- Gemeente Goeree-Overflakkee (2022) *Coalitieprogramma samen keuzes maken voor Goeree-Overflakkee 2022-2026*
- Gemeente Goeree-Overflakkee (2023) *Plan van aanpak Integraal Maatschappelijk Beleidskader - IMBK*
- Waterschap Hollandse Delta & Gemeente Goeree-Overflakkee (2015) *Afvalwaterplan Goeree-Overflakkee - Samen werken aan de afvalwaterketen*

gemeente
Goeree-Overflakkee

